

Buenos Aires, 8. junija. AS. Čilski notranji minister Morales Beltrani je odstopil. Ker so tudi drugi ministri bili solidarni z njim, je nastala vlada na krizo.



Ob zadnjem obisku živilskega trga je Ekse. Visoki komisar ljubeznivo poslušal orošnje posameznih obiskovalk.

KULTURNI OBZORNIK

Moj odgovor

Kdor v javnosti nastopa, mora biti pripravljen na ugovore in nasprotovanja. Kdor s tem ne računa, ne pozna ljudi. Vsaka nova znanstvena trditvena naleti na odobravanje ali odpor, tako je tudi z mojo trditvijo v zadnjih dveh številkah »Slovenskega Učitelja«. Toda odpor je samo tedaj resen, če se giblje na znanstveni višini. Tega pa o članku, ki je izšel v kulturnem obzorniku v »Slovenec« 8. jun., ni mogoče reči. Pisec se ne drži znanstvenih metod, ampak se obrača na nepoučeno občinstvo in misli, da mu more marsikaj navesti, kar ne prenese znanstvene kritike. Spor z znanstvenostjo se bojujočim nasprotnikom je lahek, ker tekmeča tehtata samo razloge in dokaze in je vsak osebnostno izključen. Težak pa je boj z ljudmi, ki do nasprotnikovih razlogov niso pripravljeni in uporabljajo neznane metode. Pisec se niti ni podpisal pod svoj članek. Če iz tega se vidi, kako sodi sam o načinu in vrednosti svojega razpravljanja. Namesto da bi bil izpolnil moje navedbe in podal svoje strokovno utemeljene trditve in dokaze, gre mirno mimo njih ali pa jih popolnoma neznanstveno zavrača in samovoljno zavija. — Na očitke tu ne bom odgovarjal, ker dnevno časopisje ni pripravno za znanstveno razpravljanje. Na jezikovne pomisleke bom odgovoril v prihodnji številki »Slovenskega Učitelja«, na nesvarne ugovore pa se ne bom oziral, ker se ne morem spuščati na tako stališče kot moj gospod nasprotnik.

Dr. Anton Breznik.

Troje gostovanj v Operi

V dveh gostovanjih, obakrat v Rossinijevem »Seviljskem brivcu«, smo imeli priliko spoznati kar troje odličnih umetnikov, to so bili: sopranistka Liana Cortini, baritonist Gino Bechi in dirigent Arturo Lucon. Koristi, ki jih ima od takih gostovanj občinstvo pa tudi domače gledališko umetniško osebje vseh vrst, ni mogoče podcenjevati. Občinstvo si lika svoj okus, primerja domače umetnike z gostujočimi, išče podobnosti in razlike v petju in v igri; pevec pa id tudi dirigent, ki imajo dobro voljo in jim še ni pošla sprejemljivost za učenje, ugotavljajo točke, ki so jim z gostujočimi umetniki skupne, merijo pa tudi dalje ali krajše pot, ki jo morajo še prehoditi, da se idealu umetniškega udejstvovanja čim bolj približajo.

Liana Cortini je pevka obsežnega, probojnega glasu, šolanega zlasti v koloraturni smeri: obvlada ga enako v vseh legah, pred poslušalca pričara vse mogoče glasovne odtenke, v koloraturah kaže čudovito prožnost. Tudi njena igra je kar se da naravna, vendar, če bi dala na tehnično igro in petje, bi se ista rahlo nagnila v smeri petja.

Lep zgled ljubljanske mestne občine, ki naj ga posnemajo tudi druge javne in zasebne ustanove

Ni treba pripovedovati Ljubljancem, kako zelo skrbijo pristojna oblast za oskrbovanje prebivalstva s potrebnimi živili, kajti prevečkrat so že imeli priliko ugotoviti, da se ne opusti nobena prilika in da se tako podeželju, kakor tudi mestu dobavljajo važnejša racinirana in neracinirana živila. V ta namen je oblast žrtvovala veliko naporov in veliko vsot, vložila že milijone in milijone v svoje rezerve, samo da bi prebivalstvu zagotovila pravočasno vse potrebno, in to za dalj časa. Večina prebivalstva si ne more nabaviti večjih količin, in zato z dopadenjem gleda na prizadevanje oblasti, ki dobavlja rezerve živil ter jih nato poceni prodaja prebivalstvu.

Pred kratkim smo brali, da je Prehranjevalni urad nabavil velike količine drv, jih seveda takoj izplačal ter tako zagotovil Ljubljancem kurivo za vse leto. Prehranjevalni urad ima sedaj v svojih skladiščih nad 100.000 kvintalov suhih drv v vrednosti več milijonov. Ljudje, ki čakajo na zimo ter si sedaj ne dobavijo drv, ne vrše dobro svoje državljanske dolžnosti ter greše proti svojim lastnim koristim.

Če leže namreč drva dalj časa na prostem, trpi njihova kakovost in zaradi tega dajejo tudi manj kalorij. Zato je razumljiv poziv mestne občine prebivalstvu, da si čimprej dobavi drva na podlagi nakaznic, tudi že iz tega razloga, ker če so skladišča polna, ni več mesta za nadaljnje dobave in tudi denarja ne.

Prebivalstvo mora torej vedeti, da je zelo modro dobaviti si drva čimprej in tako omogočiti občini, da si oskrbi nove rezerve, ki bodo preprečile pomanjkanje kuriva.

Kakor se je že omenilo, večina prebivalstva nima dovoljnih sredstev, da bi si naenkrat kupila celotno letno količino, občina pa tudi ne more dati na kredit. Delavci ter privatni in javni namočenci tega zlasti ne zmorejo. To dejstvo je mestna občina upoštevala ter omogočila vsemu svojemu osebju, tako višjim uradnikom kakor navadnim delavcem, celoletno nabavo, to je do 31. marca 1944. Občina je plačala 40.000 kvintalov drv za svoje uslužbenstvo, in ta drva bo sedaj oddajala na obroke, ki jih odtegne mesečnim prejemkom.

S tem zelo koristnim ukrepom za svoje uslužbenstvo je občina ponovno pokazala, da ima veliko razumevanje za težak položaj uslužbenstva, obenem pa dala dober zgled tudi drugim oblastem, ustanovam, uradom, podjetjem in društvom, ki bi mogla na enak način lajšati položaj svojih uslužbencev ter jim omogočiti nabavo drv. Če bodo druge ustanove, uradi, podjetja ter društva temu zgledu sledila, bo razdelitev kuriva zelo olajšana.

Tudi Visoki komisariat ter cestna železnica, ki je sedaj postala last mestne občine, dobavljata kurivo svojim uslužbencem na omenjen način.

Ta poziv velja tudi za zasebnike, ki si prav tako lahko dobavijo kurivo čimprej. Prehranjevalni urad jim lahko dobavi po želji drva tudi sežagana na dno.

Ta dobava za več mesecev hkrati je tudi najboljše zagotovilo, da drv ne bo zmanjkalo pozimi. Da so dobave tako olajšane, je treba poudariti veliko razumevanje Visokega komisariata, dalje Po-

Gino Bechi si osvoji poslušalca na prvi mah s svojo sproščeno igro in z obsežnim, do najmanjših podrobnosti izdelanim glasom. Po svojem živahnem južnjaškem temperamentu je kot ustvarjen za vlogo Figaroja. Interpretacija, kakršno je pokazal Bechi, prikaže to vlogo v novi, doslej nam skoraj neznani luči. — Tudi dirigent Arturo Lucon je umetnik prve vrste; to smo spoznali že po prvih akordih uverture. Razveseljuje je bila jasna, naravna razčlenjenost in preglednost, ki jo je vnesel v muziciranje s tem, da je posamezne orkestralne skupine pravilno izoblikoval, dinamično odtehtal, teme podčrtal. Veliko je dosegel z orkestrom, veliko je pa ostalo zaenkrat samo nakazanega; po kratkem skupnem delu mu orkester še ni mogel prav povsod slediti v tehničnih in idejnih podrobnostih, vendar pa je bilo povsod dobro vidno dirigentovo hotenje. Tako gostovanje je tudi za orkester dobra šola.

Stevilno občinstvo je nastopajoče goste navdušeno pozdravljalo, pa tudi domačih moči, ki so nudile svoje najboljše, ni prezrlo. M. T.

veljavna gozdne milice, Prehranjevalnega urada ter drugih oblasti in korporacij, ki jim gre za slugo, da je Ljubljana vedno dobro oskrbljena z raciniranimi živili, s kurivom ter drugimi sredstvi za življenje.

Naša javnost bo dobro razumela, da je hitra nabava dejanje modrosti in zagotovitve za bodočnost.

P. A. Prešeren — šestdesetletnik



Generalni asistent za slovanske dežele pri osrednjem vodstvu jezuitskega reda v Rimu, o. Anton Prešeren, izpolni 8. junija šestdeset let svojega življenja. Ime tega odličnega našega rojaka je v slovenski javnosti morda manj poznano, ker je skoraj vse svoje življenje preživel v tujini, a zato ga tem više cenijo in visoko spoštujejo vsi brez razlike, ki so imeli kdaj priložnost in srečo, da pribežijo k njemu.

so prišli z njim v stike. O. Prešerna nam posebno približuje takoj vsakomur opazno dejstvo, da je v svojem svečeniškem značaju oživil toliko značajnih potez svojega velikega strica, nepozabnega nadškofa dr. Antona Bonaventura Jegliča.

O. Prešeren je ves naš, saj nam ga je dala, kakor toliko velikih mož, ponosna Gorenjska ko mu je 8. junija 1883 stekla zibelka v Zablaznici pod svinim Stolom v brezniki fari. Njegova mati Jožeta, sestra nadškofa Jegliča, je skupaj s svojim možem vzgojila šest otrok v tako globoko krščanskem duhu, da so se poleg današnjega jubilarja Antona, ki je postal duhovnik, tudi tri njegove sestre posvetile redovniškimu stanu (Hčere božje Ljubezni), od katerih živi samo se ena v Milni na otoku Braču. Leta 1894. je bil nadarjeni dečko po posredovanju strica Jegliča, ki je bil tedaj kanonik v Sarajevu, sprejet v jezuitski zavod in gimnazij v Travniku v Bosni, kjer je po izvrstno končanem šolanju leta 1902. položil zrelostni izpit z odličnim uspehom. Toda kratek je bil čas za svidenje z dragimi domačimi, ker je že jeseni istega leta sledil božjemu klicu v duhovski stan in odšel v Rim, kjer je bil sedem let gojenec Germanika in slušatelj na sloviti Gregorijani. V Rimu si je pridobil temeljito znanje in dvojni doktorat iz filozofije in teologije, kar ga je skoraj usposobil za profesorja na bogoslovnihi učiliščih; tu se je oblikoval njegov duhovniški značaj z ono široko razgledanostjo in življenjskosti, ki jo je naš jubilar vedno pokazal na najbolj kočljivih in odgovornih mestih. V Germaniku je našel tudi sebi primerno družbo: Srebrniča, Lukmana, Ažmana, Cimermana, Zivkoviča, da omenimo le nekatere gostovence iz naših dežel, ki so podobno kakor on kasneje globoko žarili v kulturno ledno domače zemlje. Že tedaj so imeli svojo akademijo v zavodu, kjer so gojili čut domovinske ljubezni in smisel za lepe umetnosti.

Na njegovo novo mašo leta 1908. je prihitel v Rim tudi škof Jeglič, ki ga je kasneje nastavljal za kaplana v Borovnici. Toda mladi kaplan Prešeren je med slovenskimi rojaki preživel komaj leto — in je bila to vsa doba njegovega neposrednega javnega delovanja v domovini. Sree ga je gnalo za redovnimi vzori, ki so nanj tako odločno vplivali v Travniku in kasneje v Rimu. Leta 1910. je vstopil v Družbo Jezusovo in odšel 3. oktobra v noviciat, ki je bil tedaj za vsa avstrijska provinca v St. Andražu na Koroškem. Tu je ostal eno leto; drugo leto noviciata, tako imenovano tretjo probacijo, pa je preživel v Lincu, kjer je bil njegov inštruktor znameniti moralist o. Noldin. Leta 1912. je na vseučilišču v Inostu posttrifical oba rimska doktorata, naker je takoj postal privatni docent za etiko in moraliko na bogoslovni fakulteti v Inostu, obenem pa je poučeval filozofijo in teodicejo domače jezuitske šolastike. Kako visoko so predstojniki cenili njegovo temeljito znanje in profesorske sposobnosti in kako veliko zaupanje je užival, dokazuje okoliščina, da mu je po odhodu o. Späčla v Rim jeseni 1916. bila zaupana profesura za apologetiko na inoškovi univerzi.

Zlom monarhije je v gotovem smislu prekinil njegovo znanstveno kariero. Nove razmere so zahtevale sposobnih mož doma. O. Prešeren je bil poklican za rektorja bogoslovnega semenišča v Sarajevu, kjer je obenem bil tudi profesor vse od leta 1918. do 1922. Tega leta pa mu je bilo zaupano pomembno mesto provinciala novo formirane jugoslovanske province, ki je obsegala vse bivše države. V tej lastnosti je bil predstojnik tudi slovenskih jezuitskih hiš. Pod njegovim vplivom je odšlo v teku let več slovenskih jezuitov delovat v južne kraje, na Hrvaško in v Srbijo. Dasi razmeroma mlad je o. Prešeren v zelo težavnih okoliščinah pokazal toliko modrosti pri vodstvu in upravljanju razsežne province in toliko vodstvenih sposobnosti, da je vzbudil pozornost in priznanje svojega najvišjega redovnega predstojnika. Tedanji general jezuitskega reda, veliki in svetniški, danes žal pokojni o. Vladimir Ledóchowski je postavil našega rojaka o. Prešerna v januarju leta 1931. za gene-

Zavod za italijansko kulturo sporoča

Predsedništvo Zavoda za italijansko kulturo sporoča, da bo prihodnji četrtek, dne 11. t. m. ob 19 predaval prof. Vito Papaluca v veliki dvorani inštituta na Napoleonovem trgu št. 6-I o Kristofu Kolumbu. Prof. Papaluca je že dobro znan ljubljanskemu občinstvu zaradi svojega predavanja o Gabrielu d'Annunziju in zaradi pouka italijanskega jezika, ki ga vrši že dve leti v kr. klasičnem liceju.

Vstop prost.

Andrej Anton:

2

Kako postanem javen delavec

d) So še nekatere druge malenkosti, ki pospešijo začetno delo. Tako velja pravilo, da se je treba lotiti predmeta vedno od najlažje strani. To da človeku veselje, da se sčasoma tudi težje laoti. Tudi ne poskušaj vsega napraviti v enem dnevu. Nikar si ne prizadevaj, da bi v enem dnevu odmotal vsa vprašanja. Stori vsak dan, kolikor moreš, dan pa se uči od dneva. Jutri pridejo nove misli, ki jih boš vrget na papir z novimi, svežimi močmi. Na splošno velja načelo, da mora s svojimi silami varčevati, kdor hoče veliko delati. Ne se en dan prenapenjati, potem pa teden dni zaradi tega počivati. Prav tako ni gospodarsko napraviti najboljši dnevni čas z branjem časopisov, s klepetanjem, s posedanjem po kavarnah, potem pa pozno v noč brleti nad rokopisi. Dobro pa je večkrat, če smo utrujeni, da premenjamo duševno zaposlitev, kar prinese vedno prijetno olajšanje.

Pri vsej naši delavnosti se držimo stare zlate resnice: **Šest dni dela, sedmi dan počivaj!** To je naravni, od Stvarnika postavljeni red, ki nas ohranja telesno in duševno zdrave in nam že v naprej onemogoča mnoge slabe in škodljive razvade.

e) Če boš znal delati, potem boš znal tudi ceniti počitek. Sladek je počitek, ki je zasluženo. Danes mnogi ljudje tudi v zabavah in odidihu ne najdejo pravega užitka, ker ga niso z delom zaslužili. Sedaj ne zadoščajo za počitnice le poletni meseci, ampak je treba porabljati tudi že zimo, ker morajo ljudje bežati pred silnim dolgočasjem, ki jih mori. Treba je le pogledati zdolgočasene počitniške obraze učencev, pisateljev, umetnikov... ki so neprestano potrebni počitka in ki na svojih potovanjih za oddih govorijo rajši o vsem drugem, kakor o svojem poklicu, ki jim očitno dela preveč veselja. Počitek brez dela je kakor jed brez teka. Najlepše razvedrilo se največkrat najde v delu.

Javno delo.

Rekli smo, da je delo treba vzeti kot službo skupnosti. Z zanosom bomo delali, če imamo zavest, da služimo kaki veliki in resnični stvari, nečemu, kakor pravimo, za kar je vredno živeti. Posebno velja to za delo v javnosti.

Za javnega delavca postane »javnost«, kako ona sprejema, dojema in ocenjuje njegovo trudo in napore, važno merilo. Uspehi, pohvala prijateljev, časti dajejo pobudo, veselje, pogum. Vendar kdor dela izključno samo zaradi ljudi, bo vedno v dvojni nevarnosti. Ali se bo dal zapeljati od slepe podjetnosti, častihlepija in bo hlatal za cenjenimi, takojšnjimi uspehi, ki jih je lahko opaziti, čeprav ni izvršeno celo delo; — ali pa bo razočaran zaradi težav, na katere bo naletel; zaradi nasprotja sovražnikov, ki jih ima vsak javen delavec; zaradi brezbriznosti in nerazumevanja, ki ga je javen delavec prečesto deležen tudi od tihih, za katere se največ žrtvuje.

ralnega asistenta za vse slovanske dežele na sedežu jezuitskega reda v Rimu.

Našem pogledu in naši sodbi se odteguje prvenstveno jubilarntovo delo, ki ga sedaj že dvajset let neumorno opravlja kot generalni asistent za slovanski svet in kot desna roka redovnega generala. Za njegovo blagoslovljeno delo vedo njegovi redovni bratje in sodelavci, med katerimi uživa izredno spoštovanje in ugled, predvsem pa v zanj Bog, h kateremu je usmerjeno vse redovništvo in duhovniško delovanje o. Prešerna in ki mu bo nekoč najbogatejše plačilo.

Rojaki, ki prihajajo z njim v stik, ga poznajo samo kot »gospoda patra Prešerna« in se vselej njegovega prijaznega nasmeha, gane jih njegova preprosta in skromna domačnost, a pred vsem jih osvaja njegova velika dobrota, ki misli le na težave drugih in išče potov in sredstev, da bi jim čim uspešneje mogel pomagati. Vsi samo to žele, da bi dobri Bog obranil »gospoda patra Prešerna« pri sedanjem zdravju in duševni čistosti še mnogo, mnogo let kot tvornega graditelja in delavca njegovemu redu, v ponos njegovi domovini ter v tolažbo nešteto potrhtih src, ki pri njem iščejo pomoči. Do novih, še višjih, še častiljivih jubilejev!

Vremenska napoved: 9. junija, sredo: zjutraj megla in hladno, nato pa pretežno jasno, podnevi vroče.

10. junija, četrtek: večinoma jasno, a večer ali ponoči zopet dež.



Umrl nam je po kratki in mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere, dne 8. junija 1943, naš ljubljani soprog, dragi oče, stari oče, svak, stric in tast, gospod

MIHAEL MAJCEN

gostilničar in posestnik

Na zadnji poti ga bomo spremlili v četrtek, dne 10. junija 1943, ob treh popoldne, iz kapele sv. Andreja na Zalah, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 8. junija 1943.

Zalujoci ostali



4. Ljudske mase.

Pojasnili smo že, da velikih ljudskih mas, ki so tvorile temelj dozdne družabne piramide, niso sestavljali samo kmetje; v njej so bili ljudje različnih miselnosti in z različnimi težnjami. Nomadski narodi Srednje Azije niso imeli nič skupnega z ribiči na obalah Ledenege morja; ukrajinski kmet ni bil prav nič podoben ljudem, ki so v Sibiriji nabirali kožuhovino. Različni miselnosti je treba dodati še razliko glede narodnosti vere in tradicij. Toda tudi kar se tiče ruskega kmeta samega, ne smemo pozabiti, da se je v zadnjih petdesetih letih njegova duševnost zelo spremenila.

Po odpravi tlake leta 1861 je kmet v Evropski Rusiji dobil osebno prostost samo v teoriji. Zakonito ni bil sicer več navezan na zemljo, dejansko pa je ta vez še vedno obstojala zaradi nujnosti poljskega dela, ki je najbolj oblasten gospodar. Toda zemlja, ki jo je obdeloval, ni zadostovala, da bi mu prinesla blagostanje. Ob priliki osvoboditve so kmetje dobili približno dve tretjini vse obdelane zemlje. Toda prebivalstvo je tako zelo narasčalo, da povečanje posesti zdaleka ni odgovarjalo porasti števil prebivalstva. Ob koncu XIX. stoletja se je moglo računati na vsakega moža dva hektarja zemlje ali celo manj. Po večini je ta zemlja bila občinska, ki so jo

39 kmetje obdelovali skupno in na zelo primitiven način, kar je oviralo razvoj poljedelstva in omejevalo donosnost zemlje. V takih okoliščinah je kmeta obvladala misel, da je bil prikrajšan za zemljo, ki jo je nekoč obdeloval za lastnika ter da bo prej ali slej vsa zemlja prešla v njegovo last. Revolucionarna propaganda se je oprijela prav te občutljive točke in je tiho nasvetovala kmetu, da naj se polasti »Vse zemljec«. Ta propaganda je izkoristila celo vdanost kmetov v svojo korist s tem, da je trdila, da je car hotel dati kmetom vso zemljo, da pa so mu to preprečili hudobni lastniki. Od časa do časa so krožili po deželi celo ponarejeni razglesi, ki so pozivali kmetje, naj se polastijo zemlje in naj si jo razdele. Ta način propagande je hotel razvneti v kmečkem ljudstvu željo po novi posesti, obenem pa zmanjšati v njegovih očeh carjev ugled, kajti vsak poskus nasilja je bil takoj s silo zatrt. Zaradi nevednosti, v kateri so živeli, ruski kmetje niso mogli razumeti, da bi povečanje posesti, ki bi ga dosegli s tem, če bi se polastili vse posesti, ki je še ostala v rokah velikašev, bilo le malenkostno. (Zemlja, ki so jo polastili kmetje ob času revolucije, je povečala dotedanjo posest kmetov samo za 3,5%). Dejansko bi bilo mogoče zboljšati položaj ruskega kmeta le na ta način, da bi se doseglo izboljšanje poljedelstva sploh in povečanje donosa zemlje. Rešitev tega vprašanja pa je bila v zvezi z napredkom industrije, ki se je v Rusiji šele malo prej začel. Prav v tem času je bila dogotovljena železniška mreža, ki je prvi pogoj za industrijski razvoj.

Ko je še živel njegov oče, se je Nikolaj II. udeleževal gradnje sibirskih železnic, ki je končno združila središče carstva z obširnimi azijskimi ozemli. Na nepregledna ozemlja so bila deloma zelo rodovitna in vlada je videla v njih najbolj preprosto rešitev poljedelskega vprašanja, saj je videla nujno potrebo kolonizacije tega ozemlja. Zato je ob koncu vlade Aleksandra III. in ves čas vladanja Nikolaja I.,

vlada z vsemi silami delala za kolonizacijo tega ozemlja, da bi tako rešila mnogo težav in obenem pripravila pot novim ozemeljskim pridobitvam. Uresničenje te orjaške zamisli je v veliki meri ovirala revolucionarna propaganda, ki je skušala zbuditi v ljudeh nezaupanje, češ, da jih vlada hoče prevarati s tem, da jim obljublja daljnja ozemlja, namesto da bi jim dovolila vzeti zemljo, ki je še ostala v rokah njihovih nekdanjih gospodarjev... Pod vplivom te propagande mnogokrat kmetje niso hoteli zapustiti svojega borgega posestva, ki jih ni moglo preživljati, da bi odšli obdelovati zemljo, ki jim je bila ponudena. Kljub vsej propagandi in vsem oviram se je vladi posrečilo, da je pritegnila nad dva milijona ljudi v nanovo pridobljene pokrajine, da so tukaj začeli obdelovati zemljo. To je ena izmed najpomembnejših političnih in gospodarskih udejstevitev carske vlade v začetku XX. stoletja.

Zanimivo je, da carica ni nikdar pokazala kakega zanimanja za ta prizadevanja vlade. Brez dvoma ni razumela velikega pomena te zamisli, kakor pozneje ni imela nikakega razumevanja za prizadevanje ministra Stolypina, ki je hotel odpraviti občinske posesti in spremeniti kmete, ki so delali na teh posestvih v male neodvisne posestnike. V obeh teh primerih, ko je šlo za izboljšanje gmočnega stanja kmetov, je carica pokazala, kako malo pozna koristi in potrebe kmečkega ljudstva, ki ga je tako ljubila. Ljubila je zgolj mističnega kmeta, hrepencega po svetlosti in je preveč pozabljala, da je ta kmet človeško bitje, ki potrebuje tudi zemskih dobrin. Ni bila to brezbriznost ali nepoznanje praktične strani. Veak posamezni primer bede je ga ganil in vedno je znala izdatno in prav pomagati. A nikdar ji ni uspelo, da bi si ustvarila jasno sliko v položaju dežele in zato ni mogla doumeti resničnih potreb kmečkega ljudstva, ki ga je tako ljubila in ki mu je hotela pomagati, a ki ga je gledala samo z enega vidika.

Drobne novice

Birmovanje v ljubljanski stolnici

Na binkoštno nedeljo bo v stolnici sv. Nikolaja zadnja sv. maša za vernike ob 8 zjutraj. Ob pol 9 je zadnja sv. obhajilo vernikov. Nato se stolnica izprazni in ostane rezervirana samo za birmance in botre. Ob 9 je pontifikalna škofova maša. Po maši se ob 10 prične birmovanje. Botri naj z birmanci počakajo na svojih mestih v klopih in ob njih, da jih reditelji uvrste. Birmanje se vrši edino pod kupolo. Ko so otroci birmanci, grejo skozi zakristijska vrata ven in se, ko pozvonijo z zakristijskim zvonom, vrnejo skozi glavna vrata v cerkev. Ko prejmejo zadnji blagoslov, grejo iz cerkve skozi stranska vrata (nasproti prižnice). Vhod v cerkev je med vsem birmovanjem edino skozi glavna vrata, izhod le skozi stranska vrata.

Ob 10 in pol 12 bosta pri stranskem oltarju tihi maši za birmance in botre, ki dotlej še niso bili pri sv. maši.

Popoldne so v stolnici ob pol 3 slovesne večerice. Ob 3 je birmovanje po gornjem redu. — Zadnji blagoslov je ob sklepu birmovanja. Po birmi so slovesne liturgije.

Na binkoštni ponedeljek je ob 10 pontifikalna maša. Po maši je ob 11 začetek birmovanja. Zadnji blagoslov je le ob sklepu. Popoldne ni birmovanja.

Birmanci morajo imeti v rokah birmanski listek in trak. Pri delitvi birme položi boter desno roko na desno ramo birmanca. Ko je ta birmancu, mu boter preveže čelo s trakom. Nato odideta k oltarju sv. Rešnjega Telesa, kjer se birmancu odvzame trak in se mu s čela zbrise sv. krizma. Botri naj skrbijo, da bodo birmanci pri sv. maši in da prejmejo tudi zadnji blagoslov, ki spada k obredu sv. birme. Znamenje za zadnji blagoslov se bo vsakokrat dalo z zakristijskim zvonom.

Gg. ljubljanski kateheti naj pridejo iskat birmanske pole v pisarno škofijskega ordinariata. Takoj po binkoštnih naj pole vrnejo izpolnjene. — Škofijski ordinariat.

August Senoa Zlatarjevo zlato

je lep zgodovinski roman.

Dobite ga po vseh knjigarnah in trafikah!

Koledar

Sreda, 9. rožnika: Mati milosti božje; Primož in Felician, mučenca.

Cetrtek, 10. rožnika: Bogumil, škof; Marjeta Škotska, kraljica in vdova; Mavrin, opat in mučenec.

Zgodovinski paberki

9. rožnika:

I. 1870. je umrl pesnik in pisatelj Charles Dickens, rojen februarja 1812. leta v Landfortu pri Portsmouthu na Angleškem. Bil je uradniški sin in si je moral zgodaj sam svoj kruh služiti. Po letu 1833. se je posvetil izključno literaturi in si s honorarji pridobil veliko premoženje. Kot učenec Carlylesa je nadomestil utilitaristični nazor svojega časa z nejasno, toda silno čustveno socialno romantiko. Dickens je glasnik one dobe, ko je sitemu meščanstvu kraljevala dobra, skrbna mati — kraljica Viktorija. Poetiziral je vsak-

danje življenje te velike angleške družine, s čudovitim žarom ogreval malomeščansko filistritvo, s pristrano toplotno ljubiznjo objemal siromake, jih brez gorjupih misli zagovarjal, ne da bi s tem obloževal družabni red, več mu je bilo do usmiljenja in ljubezni kot do socialne pravičnosti. Bil je pravi ljudski pisatelj, ki je imel na družbo in posameznika velik etičen vpliv.

I. 1908. je ob priliki mladoturške revolucije Avstro-ogrsko anektirala od leta 1878. zasedeno Bosno in Hercegovino. To je silno razburilo Srbe in njihove zaveznike Ruse, toda ker je habsburško monarhijo podprla Nemčija, dočim Rusija in njeni zavezniki na vojno še niso bili pripravljeni, se je nevarni vihar naglo polegel.

— Učenke, ki žele delati sprejemni izpit na uršulinski gimnaziji v Ljubljani, naj spijejo proročilo na navadno polo papirja. Prošnji priloge: izpričevalo četrtega razreda ljudske šole, rojstni in krstni list ter 4 lire v denarju za cerkveni kolek. Prošnje je treba dostaviti do 16. junija ravnatelstvu uršulinske gimnazije. Izpiti bodo od 20. julija dalje.

— Medardovo vreme. Že v ponedeljek, ko je začelo deževati, in v torek, ko je bilo zjutraj prav hladno, so Ljubljančani, zlasti mali obdelovalci vojnih vrtov, ki se tudi zanimajo za vreme in vremenska poročila, živahno preredevali stari vremenski rek: »Kakršno vreme na Medarda, takšno ostane skozi 40 dni.« Medard je za kosce nekaj vremenski napovedovalec, kajti začelja se košnja in med košnjo si želi poljedelec lepo vreme. V torek, 8. t. m., je poslal Medard v našo pokrajino razmeroma hladno vreme. Zjutraj je bilo močno oblačno, pozneje se je začelo jasiti. Lani je bil Medard prav vroč in lep. Pritiskala je vročina, ki je trajala v juniju nad 10 dni. Bilo je vroče kot o kresu. In zemlja je bila potrebna dežja; letos je zemlja na Medarda dobro namočena. V ponedeljek okoli 10 dopoldne je začelo sprva rahlo deževati, pozneje močneje in je deževalo tja do večera. V vsem času je padlo v mestu do 19,2 mm dežja, v Trnovem po merilih vremenske opazovalnice na Opekarski cesti pa 18,6 mm. Bilo je kar dovolj dežja. V vseh junjskih dneh je padlo dežja že do 80,2 mm; skoraj ves kot nekatere mesece poprej. — Te dni se dnevna temperatura sila naglo menjava in spreminja. En dan se rapidno dviga, drugi dan pada. V nedeljo prava junjska vročina, v ponedeljek aprilski hlad. V nedeljo + 25,6° C, v ponedeljek le + 14,6° C, torej razlika za 11 stopinj. V Trnovem so v ponedeljek zaznamovali nekoliko višjo dnevno temperaturo, namreč + 16,5° C. V torek jutranji minimum v mestu + 9° C, v Trnovem + 7,10° C. Barometer se je v torek zjutraj začel dvigati, znak, da nas bo Medard obvaroval pred dežjem.

August Senoa Zlatarjevo zlato

je lep zgodovinski roman.

Dobite ga po vseh knjigarnah in trafikah!

— Se o uničevalcu borovih gozdov. Pred dnevi smo kratko opozorili, da so začele posebne gosenice uničevati mlada borova drevesa na Golovcu. Te škodljivke gozdov pa so se pojavile tudi drugod, kjer raste bor v večji množici in na večjih gozdnih kompleksih. Človek, ko opazuje na borih velike kepe in gnezda požrešnih gosenic, kar strmi. Vse se giblje in gosenice hite žreti mlade igle. Najhuje je, kadar se lotijo mladih vrhov. Bor potem kmalu začne hirati. — Nekateri posestniki so začeli mlade bore hitro sekati in nato zažigajo vsa goseničja gnezda in njih zalego. Drugi pa skušajo gosenice odstraniti z dreves in jih potem na tleh pokončujejo.

Iz Črnomlja

V nedeljo dne 6. junija smo pokopali ob obilni udeležbi na pokopališču v Vojni vasi spoštovano gospo Jerman Ano, po domače Preslovo gospo, ki je umrla v petek, dne 5. junija. Pokojna je dosegla lepo starost osemdesetih let; rodila se je 4. decembra 1862. V zadnjih dveh letih je reva popolnoma oslepela, a to svojo nesrečo je mirno in potrpežljivo prenašala in nikdar ni zaradi tega tožila. Bila je dobrega in usmiljenega srca do ubogih in revnih, ki jim je rada pomagala. Blaga pokojnica je bila dobro znana v duhovniških in uradniških krogih. Bila je namreč nečakinja in gospodinja nekdanjega leskovskega dekana in dež. poslanca Schweigerja Franca, kateremu je v njegovi hudi bolezni (bil je mrtvouden) zvesto služila do njegove smrti v svoji hiši v Črnomlju. V svoji hiši je imela na stanovanju skozi dolgo dobo let mnogo uradnikov, ki jim je bila kakor mati. Blagopokojno gospo priporočamo vsem znancem in prijateljem v blag spomin in v molitve.



MEDICI

I MEDICI

hanno avuto in Europa un'influenza particolarmente significativa nel campo economico, politico ed artistico. Le fortune e l'ascesa di questa grande stirpe, unica tra i grandi mercanti mondiali del rinascimento, descrive un avvincente ed informatissimo articolo nell'ultimo numero di „Signal“ appena uscito. Questo stesso numero del grande illustrato europeo contiene altre interessanti informazioni italiane, nonché argomenti di attualità e di svago nella parola e nell'immagine.



so imeli v Evropi važno gospodarsko, politično in umetniško vlogo. O usodi in razvoju tega velikega trgovskega podjetja, edinstvenega med velikimi svetovnimi podjetji preporoda opisuje zanimiv članek v zadnji številki revije „Signal“, ki je ravnokar izšla. Isti izvod te velike evropske ilustracije prinaša tudi druga zanimiva poročila poleg zabavnega koticika v besedi in sliki.

„SIGNAL“

In vendita ovunque a L.3.— | Naprodaj povsod po L.3.—
Per informazioni, numeri di saggio | Na ogled številke brezplačno
Ufficio propaganda abbonamenti „Signal“ Milano via Settala 19

Iz dela in življenja - od tu in tam

S Spodnjega Štajerskega

Razvoj mesta Celja. Celjska ljudska knjižnica je priredila razstavo, ki prikazuje razvoj mesta Celja od rimskih časov naprej do danes. Zanimiva in nazorna razstava je zbudila veliko zanimanje in bo odprta do srede junija.

Vpisi v zadržnem registru. V trgovskem registru celjskega sodišča je bila vpisana odločba, po kateri bodo likvidirane Okrajna posojilnica, zadruga z n. j. v Radečah; Narodna hranilnica in posojilnica, z n. j. v Radečah; Kreditna zadruga z o. j. v Zagorju ob Savi; Ljudska hranilnica in posojilnica, z n. j. v Zagorju ob Savi, in Posojilnica, z n. j. v Zagorju ob Savi, za katero je kot likvidator imenovan dr. Herbert Krames, ravnatelj Okrožne hranilnice v Trbovljah.

Rudarske žene so izdelale 700 parov copat za ranjence. Rudarske žene v Trbovljah so v zadnjem času pridno šivale. Prav tako so se postavile žene v Hrastniku. Vsega skupaj je bilo z obeh teh območij poslanih 700 parov copat ranjenim vojakom. Odlikovana Spodnještajerca. Na vzhodnem bojišču sta bila odlikovana lovec Frče Fiedler iz Zuzma in grenadir Maks Kovač iz Vojnika z železnim križcem II. stopnje.

August Senoa Zlatarjevo zlato

je lep zgodovinski roman.

Dobite ga po vseh knjigarnah in trafikah!

Poroke. V Mariboru so se poročili: poštni delavec Jurij Pintarič in gospodinja Alojzija Eiletz, delavec Janez Skok in Stefanija Cvetko, predelavci Avrelj Cezar in hišna pomočnica Marija Crnko, godbenik Maks Kohort in blaginjičarka Stefanija Čuš, lovec Herbert Hvalec in namestenka Frida Drev, tehnični uradnik Ludvik Pongrac in stroje-piska Lotte Jachmann, finančni uslužbenec Jožef Požar in namestenka Ida Brenc, urarski pomočnik Ivan Hrastnik in krojaška pomočnica Stefanija Lakovnik, pomožni delavec Mihael Kalser in delavka Marija Gasper. — V Račah so se poročili v maju: Janez Kirbiš in Terezija Kiselač, Jožef Bundur in Neža Kumrič, Jožef Kozel in Marija Sagadin. — V Slovenski Bistrici so se v maju poročili: Jožef Muset in Marija Čelan, Valentin Zmogavec in Regina Dušaj, Franc Führer in Marija Gošnik, Jožef Scheitgel in Marija Sigart, Avgust Stepišnik in Rozalija Osel, Janez Vidmar in Elizabeta Robnik. Na Pragerskem so se poročili: Jožef Lah iz Starešincev in Marija Marčič iz Pragerskega, Herman Deutschmann in Marija Brenčič, oba iz Pragerskega. — Na Teharjih sta se vzela Martin Zupane in Marija Lovrenčak, oba iz Teharjev. — V Celju so se poročili: Jurij Vetrin in Julijana Lesnikar, Janez Sterle in Terezija Stante, Janja Križnik in

Silvia Svižaj, Ludvik Junger in Emanuela Dunkel, vsi iz Celja. — V Sečnici ob Dravi sta se poročila Jurij Ačko in Terezija Krampf, oba iz Velikega Boča. — V Ptuj so se poročili Anton Arnejčič in Neža Šimenko, oba iz Zg. Brega, Ludvik Hafner iz Rogoznice in Tilka Kovačič iz Dornave, Friderik Krojs iz Ptuja in Ljudmila Ribič iz Krčevine, Herman Erjavec iz Ptuja in Marija Plohi iz Novo vasi.

Smrtna kosa. V Mariboru je umrla gospa Julijana Koren. Kokopali so jo na pokopališču v Po-brežju. Na Janjevi gorji sta umrla 78letni Gašpar Rumpf in 42letni Anton Robnik.

Iz Hrvaške

Milijunska zapuščina društvu »Napredake«. Zagrebška podružnica sarajevskega hrvaškega kulturnega in socialnega društva »Napredake« je imela te dni občni zbor, na katerem je bila tudi volitev novega odbora. Predsedniško mesto je še nadalje obdržal dosedanj predstnik Viktor Sedmak, v odboru je pa med drugim tudi novooimenovani hrvaški finančni minister dr. Ante Filipančič. Na občnem zboru je bilo tudi sporočeno, da je pok. dr. Vladimir Horvat zapustil društvu »Napredake« in »Hrvaškemu Radišcu« znesek 10 milijonov kun.

Prihod bolgarskih zadrugarjev v Zagreb. Na letošnji občni zbor Zveze zadrug državnih usluž-bencev, ki je bil prejšnjo nedeljo v Zagrebu, je prišla tudi večja skupina bolgarskih zadrugarjev. Med njimi so bili med drugimi Stevan Fetvadjev, guverner zemljodelske zadrugne banke, dr. Ilija Palazov, glavni ravnatelj zveze pupilarnih zadrugnih bank, vseuč. profesor dr. Dikov, predstnik zveze kmečkih zadrug ter Ljuben Kirilov, ravnatelj zveze zadrug za sladkor.

August Senoa Zlatarjevo zlato

je lep zgodovinski roman.

Dobite ga po vseh knjigarnah in trafikah!

Iz Srbije

Odhod srbskih rudarjev v Nemčijo. Za skupinami srbskih kmetov, namerava srbska vlada poslati v Nemčijo tudi več skupin rudarjev, ki se bodo v nemških rudarskih podjetjih spopadali v svoji stroki. Prvo skupino srbskih rudarjev, ki je že od-potovala v Nemčijo, je pred odhodom sprejel mi-nister za narodno gospodarstvo dr. Milorad Nedeljković ter je rudarje v svojem nagovoru vzpodbujal k vestnemu izvrševanju vseh dolžnosti, ki so zdru-žene s tem študijskim potovanjem, da se bodo po-tem vrnili domov kot pionirji naprednejšega ru-darstva v Srbiji.

Zatirajmo muhe!

Po članku, ki smo ga pred kratkim objavili o muhah kot raznašalkah nalezljivih bolezni, opominjamo mestni fizikat vse prebivalstvo, naj iz javnozdravstvenih razlogov vestno zatira muhe, kjer koli le more. Posebno pa prositi tudi šolska vodstva, naj vse mladine predložijo veliko važnost zatiranja muhe nadloge.

Hlevi, svinjaki, zajčniki in kurniki, predvsem pa še nepokriti gnojšči, smetišča in komposti kupi gotovo privabljajo muhe, kjer se najhitreje razreže in razmnože ter tako nastane neprimerna in večkrat nevarna nadloga okolice.

Ljubljansko mestno poglavarstvo je že s posebno uredbi za varstvo snage in higiene v »Službenem listu« dne 24. oktobra 1936 prepovedalo nesnažno dvorišča in nepravilno, za zdravje nevarno reja malih živali. Za prestopke te narabe mestno poglavarstvo lahko vsakogar kaznuje z občutno kaznijo.

V današnjih izrednih razmerah pa moramo še posebno odstraniti prav vse vroke, da bi muhe ne širile nalezljive bolezni, saj snage ni nikdar in nikjer dovolj. Mestno poglavarstvo sicer pozdravlja vsemu in tudi podpira reje, ki z rejo malih živali pomagajo družini do boljše prehrane, vendar pa morajo te živali rediti tako, da se nikakor ne morejo razmnožiti muhe.

Organi mestnega poglavarstva bodo strogo nadzorovali snážnost dvorišč in vrtov, predvsem pa hlevov in svinjakov, zajčnikov, kurnikov itd. Pripravljeni pa smo, da se za-vesti odgovornosti nasproti skupnosti in di-sciplini prebivalstva prepričljivo kazni in druger, sicer potrebne oblastvene ukrepe.

Pri zatiranju muh pa bo mestni fizikat tudi sam pomagal, ter bo v ta namen v II. nadstropju Mestnega doma brezplačno delil sredstva za uničevanje muh ter dalj tudi potrebna navodila vsak delavnik od 8-11. S tem sredstvom se muhe, ki jih pri-važajo živali in njih odpadki tudi v sicer snažnih hlevskih, zanjih in zajčjih ali se njih število tako zmajša, da ne motijo več okolice. Prinesite se seboj steklenice!

Naznanite mestnemu fizikatu zbirališča muh!

Drobna ljubljanska kronika

Obvezno cepjenje proti davci. Cepjen-je proti davci se bo nadaljevalo ves ta teden od 7-12. t. m. Vsi oni otroci, ki so dobili pred 14 dnevi prvo injekcijo, dobe v tem tednu drugo. K temu cepjenju naj starši pripeljejo tudi vse one otroke, ki so lansko leto dobili dve injekciji, da dobe letos še tretjo. Starše spet opozarjamo, da cepjenje proti davci obvezno, ter da se bo proti vsem, ki so brez utemeljenega vzroka cepjenje opustili, postopalo po ka-zenjskih določbah uredbe o obveznem cep-ljenju proti davci.

Za stare onemogle Ljubljančane v Mest-nem zavetišču v Japljevi ulici je podarila tvrška Brata Mosković 250 lir namesto ven-ca na krsto pok. g. Milka Krapeža. Zupan-stvo izreka dobrotniki najtoplejšo zahvalo tudi v imeu podpiranih.

Na koncertu Ljubljanskega komornega tria bomo slišali prvič 3. stavek iz Pizzetti-jevega klavirskega tria, ki ima samostojen naslov: Septembarska rajsdolba. Ta stavek je napisan v topli, mirni melodiki, ki pri-kaže popolno nastojenje zgodnjoseenske pokrajine, polne sončnega sveta in modre-ga neba, ki jo tu in tam vzemirni sunek vetra ali bežna senca oblaka, a glasba se povrača vedno znova k miru, ki ga nato prekine daljna pesem vračajočih se kmetov s polja. Ta mala epizoda gre nazlo mino in zopet zavzema mir, ki je izražen s širo-kim spetvom v obeh godalnih. Avtor tega je Hildebrand Pizzetti, predstavnik zmerno moderne italijanske sodobne glashene tvor-bo. Trio je bil prvič javno izvajan na kon-certu neizdanih skladb dne 23. maja 1925 v Parizu. Pri izvedbi je sodeloval kot pianist skladatelj sam. Ljubljanski komorni trio tvorijo gg. A. Dermelj, G. Sedlbauer in M. Lipovšek, priznani naši solisti in koncertan-ti. Koncert bo v petek, 11. t. m., v veliki filharmonični dvorani. Začetek ob 19. Pred-prodaja v knjizarni Glasbene Matice.

Razstava akvarelov Bruna Vavpoliča v Ob-sernski galeriji na Cesti Arnelje Rla je vzbu-dila že prvi teden zelo

nimanja med obiskovalci in interese, ki so vsi soglasni v sodbi, da je ta umetni-kaš najboljši akvarelist ter silajno obvlada perspektivo. Obiščevalci so tudi zlasti všeč motivi, ki so pretežno iz Ljubljane, deloma pa podeljske krajine. Obisk prav toplotno priporočamo!

Muzej je sedaj ob nedeljah odprt. V ne-deljo, 6. t. m., je bil že nad 40 let obstoječi muzej odprt vsemu Ljubljanskemu ob-štvu. Vstop je bil prost. Bil je vse dopolne dobro obiskan. Je prav razveseljivo dejstvo, da se obiščevstvo, zlasti mladina, zelo zani-ma za vse muzejske zbirke, tako za rud-ninske, rastlinske in živalske. Obiskovalcev je bilo najmanj 200, če ne še več. Vsi so se najživahneje zanimali za kamniškega mu-nuta, ki je svoj čas zelo zanimal vso slo-vensko javnost, pa tudi širni znanstveni svet. Leta 1938 so v potoku Nevelj pri Kamniku odkrili veliko okostje. Začeli so previdno odkopavati pod nadzorstvom pri-rodoslovecv — strokovnjakov. Vse kosti so oprezno zbrali v zaboji ter jih odpeljali v Ljubljano, kjer so začeli po znanstveno-strokovnih načelih sestavljati velikanskega predpotopnega slona, mamuta. Sedaj je ta kamniški orjak razstavljen v prvi pritični dvorani na desni strani avle. Ko bi bila soba nekoliko nižja, pa bi ta kolos ne mo-gel vanjo. Nekatera leta je bil muzej brez-plačno odprt tudi ob četrtkih za šolsko mladi-no. Muzej bo letos odprt občinstvu do pozne jeseni.

Lietalca zapadlih predmetov bo v so-boto, 12. t. m., ob 15 v Mestni zastavljalnici na Poljanski cesti 15.

Sprejemni izpit za I. razred gimnazije. V tem tednu se začne posebne in-strukcije za sprejemni izpit v I. razred gimnazije. Temeljita in vestna učna pri-prava iz vseh predmetov po novih pred-pisih. Razlaga, ponavljanje tvarine, izpraševanje in strogo nadzorstvo. Poučevlje in profesorji-strokovnjaki. Prijava se spre-ma do 12. junija dopoldne in popoldne. Le-ži šolski prostori v središču mesta: Kon-

gresni trg 2. II. nadst. Specifne strokovne instrukcije za glunazije in meščanske šole.

Iz zemljiške knjige. V juniju je dostel zemljiška knjiga že zaznamovala več raz-ličnih zemljiškoknjižnih transakcij. Zazna-movanih je bilo nekaj kupnih pogodb, ki so bile sklenjene in podpisane prejšnji me-se. Hile usmiljenih sester sv. Vincenčije Pavl. Hiralnica sv. Jožefa na Vidovdanskem otoku, je prodala Pauer Ani roj. Orehek, tovarnarjev spopet v Ljubljani, Gospo-dinjska ulica 4. 9 zemljiških parcel, spode-jih pod zemljiškoknjižni vložek št. 54 k. o. Peterško predmestje I. del in obsegaajočih 2639 kv. m. za 263.000 lir. Kvadratni meter je bil po 109 lir. Isti zavod je prodal Pra-protnik Mariji, zasebni uradnici v Ljubljani, Društvena ulica 28, zemljiško parcel št. 285-12 knjižna k. o. Peterško predmestje I. del v izmeri 400 kv. m. za 40.000 lir. — Le-žena zapuščina po pokojnem Jerneju Gabrij-čev, posestniki in selezijskem uslužbencu v Ljubljani, Stranska pot 17, je prodala Jo-žetu Robeku, zasebniku v Ljubljani, Ceg-narjeva ulica 6, zemljiško parcelo št. 946 travnik k. o. Trnovsko predmestje za 10 tisoč lir.

Gledališče

Opera:

Sreda, 9. junija, ob 18: »Tiha voda«. Ope-reta. Premiera. Red. Premierski.
Cetrtek, 10. junija, ob 18: »Vnebovstje B. D. M. Ograrji«. Red. Cetrtek.
Petek, 11. junija, Zaprto.
Sobota, 12. junija, ob 18: »Tiha voda«. Ope-reta. Izven. Cene od 25 lir navzdol.

Drama:

Sreda, 9. junija: Zaprto.
Cetrtek, 10. junija, ob 18:30: »Stari in mladi«. Premiera. Red. Premierski.
Petek, 11. junija, ob 18: »Kralj na Betajno-vu«. Izven. Zvežane cene od 12 lir navzdol.
Sobota, 12. junija, ob 18:30: »Jeseni«. Red. R.
Nedelja, 13. junija, ob 18:30: »Stari in mladi«. Izven.

Abonente reda Sreda obvešča: Uprava Državnega gledališča, da je za no-voj sa njihov abonma že napovedana dram-

ska predstava »Jorijeva hča« zaradi obole-losti g. Vladimira Škrbljaka odpovedana in ostane v sredo dramsko gledališče zaprto.

Premiera A. Medvedove igre »Stari in mladi« bo v cetrtek za red Premierski. De-lo je značilna ljudska igra. V njej je ob-raznavana usoda »preužitkarja«, ki mu iz-kaznajo otroci, ki uživajo sadove njegove-ga življenjskega truda, malo hvaležnosti. Igra je režiral Milan Skrbinec. V glavni-vlogah: Lapač, Presetnik, Stareševa, Simčič-eva, Gale, Verdonik, Gabrijčičeva, Go-rinšek, Blaž, Benedičič.

V vsako hišo »Slovenca«!

—————

Naznanila

RADIO. Sreda, 9. junija: 7.30 Slovenska glasba — 8. Napoved časa, poročila v ita-lijanski — 12.30 Plošč — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Operna glasba — 13. Napoved časa, poročila v italijanski — 13.10 Poročila vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenski — 13.12 Klasični orkester vodi dirigent Manno — 14. Poročila v ita-lijanski — 14.10 Moderne pesmi vodi diri-gent Zeme — 15. Poročila v slovenski — 17. Napoved časa, poročila v italijanski — 17.15 Na harmoniko igra Vlado Golob — 17.35 Lisztova glasba izvaja pianistka Ida Folhy — 19. Govorimo italijansko, ponuja-je prof. dr. Stanke Leben — 19.30 Poročila v slovenski — 19.45 Politični komentar v slovenski — 20. Napoved časa, poročila v italijanski — 20.30 Radio za družino — 21.05 Violinski koncert Alberta Durnelja, pri klavirju Marijan Lipovšek — 21.40 Pre-davanje v slovenski — 21.50 Moderne pes-mi vodi dirigent Zeme — 22.15 Klasični or-kester vodi dirigent Manno — 22.45 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarni: mr. Leustek, Restleja cesta 1; mr. Babovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Viš — Tržaška cesta 43.

Dolina molka

J. Oliver Curwood

III.

Zopet se je povrnila Kentu zveza z zunanjim svetom. Kmalu po O'Connorjevem odhodu je čutil — kljub svojemu trdnemu sklepu, da bo ostal miren — da se v njem poraja neko razburjenje, nekaj, kar ga je tiščalo in dušilo. Obrisi oddaljenih gozdov so radi bližajoče se nevihte izpreminjali svojo barvo, obrisi gričev pa so nenadoma izgubili v nastalem somraku. V naglo se bližajočem temnem oblaku je grozeče pogrmelo.

Prvič od tedaj, ko se je radi svojega priznanja podvrnil utrudljivemu postopku, je Kent spoznal moreč občutek osamljenosti. Bližina smrti ga še vedno ni vznemirjala, toda en del njegove filozofije je izginil. Po vsem, kar se je zgodilo, mu je bilo težko samemu umreti. Imel je občutek, da ga nekaj v prsih tišči bolj, kot ga je tiščalo uro ali dve prej; pomislil je, da bi bilo nekaj strahotnega, če bi kriza nastopila sedaj, ko ni bilo več sončnega sijaja. Želel je, da bi se vrnil O'Connor; želel je poklicati Cardigana; očeta Layonnea bi sprejel z veseljem vzklikom. Povrh vsega pa je želel, da bi mu v tem težkem

trenutku stala ob strani — ženska. Počasi, počasi se je približevala nevihta in njena temačnost, s katero je vse zakrivala, je vzbujala v Kentovi duši mučne občutke, težke misli in mu klicala v spomin moreče podobne iz sanj.

V teh samotnih trenutkih je spoznal bolj kot kdaj prej nepremostljivo in neskončno razliko med osamljenostjo in zapuščenostjo ter med divjo svobodo; vsa duša mu je trepetala ter si želela ne pustolovščin, ne neomejene in nebrzdane življenjske moči, ampak navzočnosti ženske, prištonosti bitja, ki je bližje od njega, v čigar rokah pa je vsa moč človeštva.

Boril se je sam s seboj. Spomnil se je besed doktorja Cardigana, ki mu je bil dejal, da ga bo od časa do časa mučila globoka potrlost in je zato skušal odbiti od sebe te črne misli, ki bi jih bilo mogoče pripisovati tudi vplivu zunanjega sveta. Če bi samo iztegnil roko in potegnil za zvonec, bi prišel kdo k njemu, toda on tega ni hotel storiti, ker bi s tem pokazal svojo nemoč. Znova si je prižgal smotko, ki mu je bila ugasnila. Prisilil je svoje misli, da so se začele baviti z O'Connorjem, s skrivnostno mladenko in s Kedyjem. Poskusil si je predstavljati, kako je MacTrigger, človek, katerega je s svojo izpovedjo rešil pred visilicami, pričakoval v pisarni nadzornika Kedyja. Poskusil si je tudi predstavljati mladenco, kakor mu jo je popisal O'Connor, dekle s trpkim izrazom v sinjih očeh... toda v tem trenutku je izbruhnila nevihta.

Dež je lil kakor iz škafa, kot da se je utrgal oblak. Kmalu po izbruhu nevihte so se odprla vrata in pojavil se je Cardigan, ki je stekel k oknu in ga zaprl. Nato je še pol ure ostal pri Kentu. Potem je od časa do časa prišel k bolniku mladi Mercer, eden od obeh bolniških strežnikov. Pozneje popoldne se je začelo nebo zopet jasiti, prišel je oče Layonne s pripravljenimi listinami, ki jih je Kent moral le še podpisati. Misijonar je ostal pri bolniku do večera, ko je prinesel Mercer večerjo.

Od tega trenutka dalje do desete ure zvečer je Kent mogel ugotoviti, da mu Cardigan posveča še več pozornosti in skrbi kot doslej. Od časa do časa ga je Cardigan preiskoval s pomočjo stetoskopa. Na odkritu Kentovo vprašanje je odgovoril:

»Ni se poslabšalo, Kent. Mislim, da pocoj še ne bo.«

Kljub vidni Cardiganovi gotovosti je Kent zapazil na prijatelju neko zaskrbljenost, ki je bila drugačna od njegove navadne skrbi. Prišlo mu je na misel, da mu hoče kirurg prikriti resnico, kot to po navadi zdravniki delajo.

Nič ni bil zaspan. Luč je bila ugasla, okno pa so mu zopet odprli, kajti nebo se je medtem razvedrilo. Zdelo se mu je, da zrak še nikoli ni bil bolj slađen in prijeten. Ura, ki jo je držal pod blazino in ki je vsako uro bila, je odbila enajst, ko je zaslišal, da so se zaprla vrata Cardiganove sobe; potem je bilo vse tiho. Še bolj se

je primaknil k oknu; nato se je privzdignil, se oprl na blazino in zamišljeno gledal v noč. Ljubni je noč, ker se mu je zdela še čudovitejša kot dan.

»Nevihta je nekako očistila ozračje med nebom in zemljo; zdelo se je, da so se zvezde s svojim zlatim bleskom in sijajem spustile globoko dol med gozdove. Kent ni bil več potr, nič ga ni olašilo. Z ugodjem je vdihoval prijetni nočni zrak in bilo mu je, kot da počasi prihaja vanj nova moč. Na bližnji jelki sta gnezдили dva sovi. Kent je mogel prisluhniti svojevrstni pesmi njune ljubezni in slišati udarce njunih kril, ko sta se izpreletavali blizu okna. Zopet je prižgal luč. Naenkrat je po odsekanem udarcu njunih kljunov spoznal, da sta ptici začutili bližanje sovražnika; tudi njemu se je zdelo, da sliši šum korakov. Kmalu nato je razločno zaslišal korake; nekdo se je od ogla poslopja približeval oknu. Kent se je sklonil k oknu in zagledal O'Connorjev obraz.

»Preklicane, nerodne moje noge! — je zagodral narekni. — »Ali si morda spal?«

»Bedim kot ti sovi« je odgovoril Kent.

O'Connor se je naslonil na okno.

»Videl sem luč in sem pomislil, da si zbu-jene — je rekel. — »Toda še prej sem se hotel prepričati, da Cardigana ni več tu. In... če ti je prav, ali ne bi hotel ugasniti luč? Tudi Kedy-sy je buden... kot ti sovi.«

Sport

Še dve tabeli

Letos se vrši v Ljubljani nogometno prvenstvo kar v štirih skupinah. O I. in II. razredu smo poročali že v torek, zdaj pa objavljamo še razpredelnici tekmovanja rezervnih in mladinskih moštev:

Tabela rezerve

Zabjak	2	2	0	0	14:4	4
Ljubljana	2	2	0	0	4:2	4
Mladika	2	1	0	1	12:4	2
Korotan	2	1	0	1	5:4	2
Vič	2	1	0	1	4:4	2
Mars	2	1	0	1	3:3	2
Hermes	2	0	0	2	1:4	0
Tobačna	2	0	0	2	2:20	0

Tabela mladine

Mladika	2	2	0	0	4:0	4
Vič	3	2	0	1	5:1	4
Tobačna	3	2	0	1	15:6	4
Ljubljana	3	1	0	2	5:2	2
Mars	3	1	0	2	3:9	2
Hermes	2	1	0	1	1:3	2
Zabjak	2	0	0	2	0:12	0

To bi bila torej spričevala posameznih moštev v katerih igrajo fantje, ki se bodo nekoč povzpeli v prva moštva.

Sport v kratkem

Mariborski lahkoatleti so se borili preteklo nedeljo za mestno prvenstvo. Največ tekmovalcev je dal Rapid, sodelovali pa so tudi predstavniki Železničarjev, vojske in industrijskega športa. V teku na 5000 m je zmagal Hlebec (Z), medtem ko je bil maratonec oporn (R) samo tretji (s časom 18:32.4 min.). Cizel se je lepo uveljavil v skoku v višino (1.60 m) in v suvanju krogle. — Nadaljnji izidi so bili: skok v daljino Hermann 5.82 m, skok s palico Groszy 3.30 m, tek na 100 m Hermann 11.9 sek. Na prireditvi so tekmovala tudi dekleta, med katerimi je bila Bajdeta prva v teku na 100 m (14.8 sek.), Drakslerjeva v skoku v višino (1.25 m), Sterletova pa v metanju diska (29.02 m).

V štaterskem nogometnem prvenstvu je preteklo nedeljo v B skupini prehitel Rosental Ra-

pidovce (Maribor) in se z zmago nad Celjani s 7:0 usidral na prvo mesto. Enajstotica Rapida pa je gostovala v Gradcu in je podlegla proti moštvu istega imena z 1:2.

Iz Celja poročajo, da se je 221 lahkoatletov udeležilo okrožnega atletskega prvenstva. Naslovo prvakov so si priborili naslednji: 100 m Kokot 11.8 sek., 400 m Goršek 55.7 sek., 1500 m Goršek 4:18.9 min., skok v višino Pleteršek 1.60 m, krogla Kokot 10.78 m, kopje Kokot 36.40 metrov, štafeta 4x100 m: T. (SK Celje) Pleteršek, Hann, Premšak, Kokot 48.9 sek.

V Zagrebu so imeli v gosteh odličnega nemškega atleta, svetovnega rekorderja Lutzja. Imenovani se je udeležil lahkoatletske prireditve pod imenom »dan nemške atletike« ter pokazal svojo mojstrsko spretnost v metanju kladi. Pri tem je celo dosegel znamko 59.60 m, kar pomeni letošnji najboljši uspeh v tej panogi. Imel je lepo število opazovalcev, poročajo pa tudi o mali epizodi, ki se je zgodila z enim njegovih najboljših metov. Kladi je namreč zgrešilo smer ter treščilo v neko hišo, kjer je napravilo precejšnjo luknjo. Hišni posestnik se je najprej jezi. Ko pa je zvedel, da gre za rekorderjeve met, je dejal, da bo luknjo uokviril ter jo opremil z napisom: »Spomin na svetovnega rekorderja Wilhelma Lutzja«.

Švedski športniki v čast svojemu kralju. — Švedski kralj Gustav, ki bo izpolnil 16. junija svoje 85. leto, je zelo priljubljen med športniki. Zelo rad obiškuje športne prireditve, kdaj pa kdaj pa vzame v roke teniški lopar in se poda sam na igrišče. Za njegov rojstni dan mu pripravljajo švedski atleti lepo presenečenje. Iz raznih krajev

Nemške in angleške izjave o položaju v vojni na morjih

Berlin, 3. junija. s. V izjavi, ki jo je bil predvčerajšnjim dal v spodnji zbornici angleški mornariški minister Alexander, je imel namen povedati svetu, da se je Angležem in Amerikancem

posrečilo občutno popraviti položaj v čezmorskih prevoznih. S tem v zvezi pravi vojaški sodrnik DNB-ja, da ta britanska izjava nima nič haska, zakaj očitno je bila dana zato, ker je bil malo poprej objavljen razgovor z nemškim velikim admiralom Doenitzem. Z njo so hoteli zabrisati vtis, ki ga je izjava velikega admirala zapustila. Izjave na nemški strani vsebujejo v glavnem ugotovitve, da sta angleška in ameriška trgovska mornarica na vseh morjih nepretrgoma in neusmiljeno napadani, da pomeni število potopitev, ki so jih dosegle Nemčija, Italija in Japonska, zelo aktivno postavko v primeri z nasprotnikovimi novimi ladjami, in končno, da je vojna na morjih podvržena nihanju med velikimi in majhnimi uspehi. »V odgovornih krogih nemškega mornariškega poveljstva, tako pravi ta vojaški sodrnik dalje, »ni govor ministra Alexandra vzbudil nič zanimanja, ker je ostal pač brez bistvenih dokazil o dejanskem stanju pomorske vojne.« Ti krogi dalje pripominjajo, da nemški molk spriči ropotanja nasprotne propagande očitno povzroča v nasprotnikovem taboru posebno mučen položaj. Ob koncu svojih izjav je dal lord Alexander razumeti, da mora Anglija tudi na Atlantskem bojnem torišču računati na »katastrofe in na nevarne čase, ki bodo prinesli še hude izgube.« Nemška admiraliteta, končuje vojni sodrnik DNB-ja, »se vzdržuje sleherne razlage. Vsekakor pa iz tega ne smemo sklepati, da si nemško poveljstvo ne bi prizadevalo izpodbiti nasprotnikovih navedb in da je dejansko stanje precej drugačno, kakor pa ga je naslikal lord Alexander«.

NAROČAJTE »SLOVENCA«



Leta so tekla in v revni raztrgani bajti hudobne babe Zabe je odrasčala mala deklica.



ca, lepa kot rosnó jutro, in dobra kot sam angelček nebeski.



Vse je deklica ljubilo: cvetke okoli bajte, ptice, ki so jo vsako jutro pozdravljale, sonce, vse, le njena »mama« baba Zaba jo je sovražila. Vse dni ni delala drugega, kot izmišljala je hudobije, s katerimi je mučila deklico Maruško.

Črve in pajke jedo s posebnim užitekóm ljudje, ki žive po gozdovih Srednje Afrike, dočim gredo mravlje zelo v slast Siamcem in Brazilcem. Prirejajo jih bodisi v neke vrste omaki ali na maslu.

Žalostnega srca naznanjamo, da je umrl v najlepših letih naš nadvse ljubljani sin, brat in stric, gospod

AHLIN STANKO

trgovec

Pogreb nepozabnega bo v sredo, dne 9. junija 1943, ob pol 16. uri iz hiše žalosti Ljubljana - Koseze, Podutiška cesta št. 24, na pokopališče v Dravljah.

Ljubljana, Dravljice, Moste pri Komendi, Wilno, Šmarje - Sap, dne 8. junija 1943.

Zalujoča mati in ostalo sorodstvo.

Domačija v cvetju

Tomaž Poklukar

Mestno dekle in Matevž, več, dragi, to je najbrž nekaj, česar midva ne razumeva. Stara sva in od mladih nog sva živela v barih.

»Saj nisem mislil govoriti z njim, samo skrbi me.«

Iz sovedne sobe se je slišalo utripanje pisalnega stroja. Tam je sedel Matevž in pisal ponudbe za prodajo lesa, ki ga bodo plovili splavarji v tekočem letu. Rad bi jim olajšal delo in jim preskrbel zanesljiv trz, da se ne bi zgodilo, da bi morali prodajati pod ceno.

Kdaj pa kdaj se je ozrl na Majdino podobo na mizi in ji dopovedoval, naj jo bo »ram, da ga je še enkrat prosila, naj bi prišel v mesto in nastopil službo odvetniškega pripravnika. Potem se mu je spet smilila, ker še vedno ne ve, kakšen raj jo čaka pri Sv. Lovrenču. Čez čas je pisalni stroj utihnil in Matevž je prišel za pero. Pisal je Majdi. Najprej jo je okregal, potem pa ji je začel pripovedovati o kmetiji, ki čaka odprtih rok na njeno dušo. Če ga ima res rada, bo prišla, in on jo bo čakal, čeprav vedno teže.

Nenadno se je zamislil. Ali je preveč kar zahteva? Da bi dobil izobraženo družico, nežno in negovano — in da bi ostal na domačiji, na kateri živijo pokojni predniki s sodobniki in z bodočimi rodovi v tako tesnem duhovnem občestvu? Da bi dobil ženo, s katero bi lahko bral pesmi, in s katero bi se veselil pomladnega brstenja, ali se žalostil ob suši, ko bo vročina uničevala letino?

Takole je zaokrožil svoje misli: Majda je ženska in ženske so selivke; jaz pa sem fant, ki so mu dane dolžnosti do prednikov, do staršev in do domačije. Fant ustanavlja družino in dekle se mora prilagoditi. In da se bo laže prilagodila, bom dvignil domačijo k čim večjemu blagostanju. Ljubljani ženi pa bom v oporo vsak dan in vsako uro. Ne more biti drugače, si je dejal ter hitel pisati dalje. Na koncu je dodal vrstice najnežnejših besed, ki ostanejo lepe samo tedaj, če jih bere človek, kateremu so namenjene. Ne bi bilo prav, če bi jih ponavljal v tem pripovedovanju.

Stara Andraževa še nista zaspala.

V tem sta si bila edina, da bi bila brez skrbi, da bi bila tako vesela, če bi bil Matevž izbral Katarino.

»Kot lastno hči jo imam rada« je dejala ona.

»Pa kako je ročnala« je pristavil on. Na to sta si voščila lahko noč in se zatopila vsak v svoje misli. Sivolasi Andraž se je pogovarjal z Bogom in ga prosil, naj bi sinu razsvetlil pamet. Svojih misli pa ni znal prav izraziti in se je popravljal. O, saj si mu razsvetlil pamet in stokrat zahvaljen, da si mu s svojo radodarno roko solil možgane. Tako bistro glave je, da me je že davno prekosil, čeprav je za štiri-deset let mlajši. Tudi pošten je, in v tem ne zaostaja za Andrejem, ki si ga izbral za svojega služabnika. Samo tega ne vem, če si je njegovo srce izbralo pravo. Glej, na tiste čase mislim, ko bova z Marijo izpregla na grunt, in ko ti bova gledala v obličje, če nam boš milostljiv, kakor upava, da boš. Ko bo polizal med in smetano — saj veš, kako mislim — in ko bo treba samo še delati. Če se je zagledal, ker je še preveč neizkušen, samo tedaj te prosim, da obrneš njegove oči drugam. Katarina, bi bila najboljša naslednica moje Marije.

Ko je povedal vse, kar ga je težilo, mu je bilo srce olajšano. Temna noč ga je zazibala v sladko spanje. Začel

je spokojno dihati, ko ga je budnost zapustila. Mariji je storilo dobro, ko je opazila, da je mož zaspal. Sanjal je o poroki, kako stoji v cerkvi in gleda proti oltarju, kjer se drži za roke Matevž in Katarina. Andražev obraz je dobil blažen izraz, česar pa žena seveda ni opazila. Materi božji in sv. Lovrenču je pošiljala vnete prošnje v obliki očenašev, da bi lahko imela Majdo rada, in da je tudi ona, čeprav mestna in gosposka, ne bi gledala po strani. Vse življenje od svoje- tega štiriindvajsetega pa do trinajst-desetega leta je posvetila tej domačiji in res ne bi zaslužila, da bi sinah ne ravnala z njo tako, kot je navada med dobrimi ljudmi.

Zunaj so tulili severni vetrovi in podili pošastne oblake s Kozjaka proti Rogli. Globoko v dolini so pluskali valovi Drave in požirali vrtnice šumečega listja. Na vsem severnem pobočju Pohorja ni bilo več niti enega razsvetljenega okna. Samo ob železnici, ki se vleče ob globoki vodi proti Koroški, so brlele zaspale svetilke, uro hoda oddaljena druga od druge. V dalji nad Mariborom je trepetalo nebo, komaj nazadoma ožarjeno od luči mesta.

Majda je bila sama doma. Kuharica je odpotovala domov na koline in ta-ko je prišla zanjo priložnost, da bi

pokazala družini, kako zna samostojno gospodinjiti ter pripraviti dobro kosilo. Vseč ji je bilo, da je bil na vrsti ravno četrtek, ko so navadno kuhali pri Vorinovi prekaženo svinjino.

Matevž je imela v mislih, ko je izbrala jedila za obed. V kuhinji je dišalo po krači in po kislem zelju. Tu diš krompir je že pristavila in se lotila še drobnih sirovih strukljev. Tako približno si je predstavljala dobro kosilo na kmetih. Kdaj pa kdaj je pogledala v kuharsko knjigo ter gnetla testo z rokami, zavihanimi čez komolce. Zelenkasta papiga v kletki je živalno skakljala po žicah, kdaj pa kdaj pa se je zagledala v brliho dekle in se krohotala. To pa je ni motilo in je tudi ni slišala.

Naj le vidi oče, da ne znam kuhati samo čaja in kave, si je mislila. Lica so ji tako žarela, da so bila podobna cvetočemu španskemu bezgu: vroče ji je bilo deloma zaradi toplote v kuhinji, deloma pa zaradi važnosti opravka. Tu pa tam se je vzravnala in si obrisala pot s čela. Nosila je bel predpasnik s tenkimi, modrimi črticami. Čez pas je bila videti ožja kakor v navadni obleki in prek mehkih, oblih bokov ji je padalo domače zvončasto krilo. Boječe se je ozirala po uri, zakaj ob pol enih bo morala biti s kosilom gotova.